

Дуальна система навчання зумовлює взаємодію підприємства і навчального закладу на основі соціального партнерства, є засобом професійної соціалізації молоді та інструментом набуття додаткових компетентностей на основі варіативної частини освітньої програми. Це новий формат взаємодії освітньої системи, бізнесу та держави, спрямований на максимальне узгодження і реалізацію інтересів усіх учасників цього процесу.

1. Ажажа М. А. Управління процесом упровадження дуальної освіти в професійну підготовку майбутніх фахівців. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 1(20). С. 14–24.

2. Дуальна освіта: інституціональні особливості реалізації в Україні: кол. моногр./ В. М. Новіков, Ю. О. Карягін, В. В. Черніченко / за наук. ред. В. Новікова, З. Сіройча, Г. Собчука. Київ–Варшава, 2020. 79 с.

3. Коркуна О. І., Коркуна І. І., Цільник О. Я. Сучасні процеси розвитку дуальної освіти: запорука стабільності кадрового потенціалу. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. праць. 2018. Вип. 4(132). С. 90–94.

4. Марценюк Л. В., Груздев О. В. Дуальна освіта як засіб ефективного поєднання теорії та практики. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 58–65.

Канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Т. Г. Сухорукова

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

СВІТОВА ПРАКТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ПРИ ПЕРЕХОДІ НА ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Дистанційна освіта не є «відкриттям» останніх років. Її «праотцями» вважаються англійці. Так, Калєб Філіпс (1728 р.) і Ісаак Пітман (1849 р.) пропонували освіту шляхом розсилання поштою своїх робіт. Найпершим дистанційним навчальним закладом вважається університет у Чикаго (США), який у 1892 році створив першу дистанційну програму.

Наступним етапом дистанційної освіти стали телевізійні курси. Їх активний розвиток привів до того, що в 1960 р. дистанційна освіта отримала міжнародне визнання і стала активно розвиватися за підтримки ЮНЕСКО.

Колосальний прорив у дистанційній освіті стався в результаті винаходу інтернету. Протягом останньої чверті ХХ століття цей вид навчання постійно вдосконалювався, і вже сьогодні він завоював популярність не тільки серед закладів освіти, але й у сфері матеріального виробництва.

Сьогодні міжнародний ринок дистанційного навчання характеризується високими темпами зростання. Очікується, що до 2025 року його розмір досягне 325 млрд дол. Слід підкреслити, що пандемія коронавірусу

прискорила розвиток цієї форми навчання. Уже в середині 2020 р. більше 91 % учнів у світі або призупинили навчання, або перейшли на дистанційне навчання.

Цей процес пов'язаний з очевидними проблемами: недостатнє технічне забезпечення педагогів і здобувачів вищої освіти, неповне методичне оснащення, слабка підготовка педагогів. Проблеми існують на всіх рівнях освіти.

Одним з важливих питань при здобутті вищої освіти є фінансові відносини. Дистанційна форма навчання не дає можливості отримати той обсяг і якість освітніх послуг, на які студенти розраховували, коли укладали договір із закладом освіти.

Студенти-контрактники правомірно ставлять питання про збалансованість одержуваних освітніх послуг. Тим більше, що укладання договору із ЗВО чітко регламентує обсяг і якість послуг, що надаються.

Однак існуюча вітчизняна законодавча база не передбачає зниження вартості навчання.

На жаль, і світова практика не надає достатньої кількості варіантів зниження плати за навчання у зв'язку з переходом на систему дистанційного навчання. Але деякі варіанти існують. Так, у США досить багато видів фінансової підтримки студентів. В умовах пандемії були підвищені стипендії, збільшилася кількість грантів і позик, виникли нові бюджетні схеми навчання.

У деяких країнах ЄС протягом 2020–2021 навчального року студенти мали можливість знизити плату за навчання в разі надання відомостей про втрату роботи одним з батьків через Ковід у тому випадку, якщо в сім'ї двоє здобувачів освіти. Загальна сума знижки коливалася від 10 до 20 %.

У висновку зазначимо, що криза, викликана пандемією, змусила уряди країн сконцентруватися передусім на сферах охорони здоров'я, економічного і соціального розвитку. Але необхідно враховувати, що криза у сфері освіти має більш глибокі наслідки, прояв яких може значно перевищувати з часом наслідки в економічній галузі.

*Асистент кафедри економіки та
управління виробничим
і комерційним бізнесом Г. П. Заєць*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

З розвитком інтернету цілком змінився підхід до навчання. Тепер не обов'язково ходити на традиційні «пари» або їхати в інше місто, щоб підвищити кваліфікацію або здобути освіту, все можна зробити онлайн, адже курсів і програм пропонують величезну кількість. Пандемія виявила